

KLŪSTI PAR PASAULES DABAS FŌNDA ATBALSTĪTĀJU UN PIEDALIES DABAS AIZSARDZĪBĀ!

Tavs atbalsts parāda, ka savā darbā mēs neesam vieni, domājam līdzīgi un vēlamies dzīvot labāk, saudzējot Latvijas dabu un rūpējoties par tās bagātību, aizsardzību un saglabāšanu nākamajām paaudzēm.

ATBALSTI PASAULES DABAS FONDU!

Pasaules Dabas Fonds
Elizabetes iela 8-4
Rīga, LV-1010
Tālrunis: +371 67505640
info@pdf.lv
www.pdf.lv

ZIVJU CEĻVEDIS,
Pasaules Dabas Fonds. Desmitais izdevums.
TEKSTA KONSULTANTS: Dr. Biol. Māris Plikšs.
SAGATAVOTS, izmantojot WWF materiālus.
© Pasaules Dabas Fonds, 2018

AKVAKULTŪRAS NOZARE — VIDES PROBLĒMAS

Līdz pat 85% pasaules zivju krājumu ir vai nu pilnībā izlietoti vai pārzvejoti un savvaļā nozvejoto zivju pieejamība samazinās. Pēdējo 10–15 gadu laikā zivju, gliemeņu, vēzveidīgo un aļģu audzēšana ievērojami pieaug un kļūst par aizvien svarīgāku olbaltumvielu avotu.

Attīstība turpināsies šajā virzienā, jo cilvēku skaits aizvien pieaug un līdz ar to pieaug arī pieprasījums pēc zivīm. Taču akvakultūrai ir daudz nopietnu izaicinājumu:

- Ķīmiskas piedevas, kā, piemēram, antibiotikas, tiek izmantotas kā preventīvs pasākums, lai uzturētu nebrīvē audzēto zivju un vēzveidīgo veselību. Palielināta antibiotiku izmantošana veicina rezistenci pret antibiotikām.
- Izbēgušas vai citādi savvaļā nokļuvušas audzēto zivju un vēzveidīgo sugas var konkurēt ar savvaļā esošajām sugām un ietekmēt vidi, kas nav to dabīgā dzīvesvieta.
- Barības ražošanā galvenās izejvielas joprojām ir zivju milti un eļļa, kas rada papildu spiedienu uz citiem pasaules zivju krājumiem. Savvaļas zivju zvejošana, lai sagādātu barību audzētajām zivīm, nav ilgtspējīga saimniekošana.
- Audzēto zivju barības un zivju atkritumu radītā eitrofikācija apdraud dabas ekosistēmas.
- Sociālie jautājumi. Zivju un vēzveidīgo audzētavās bieži vien tiek nodarbināts liels skaits strādnieku, kam nav reglamentētu darba apstākļu.
- Zemes apstrāde akvakultūras vajadzībām, piem., zivju vai vēzveidīgo audzēšanai, ietekmē jutīgas un aizsargājamas piekrastes zonas, piemēram, mangrovju mežus.

KĀ JŪS VARAT VEICINĀT ILGTSPĒJĪGU ZIVSAIMNIECĪBU

Bez zivju un jūras produktu izvēles no Zivju ceļveža zaļā saraksta, ir vēl daudz veidu, kā veicināt ilgtspējīgu patēriņu.

- Vai jūsu lielveikalā un iecienītajā restorānā ir sliktā sertificēto zivju vai zaļā saraksta zivju izvēle? Vai arī tie pārdod zivis, kuras atrodas Pasaules Dabas Fonda ceļveža sarkanajā sarakstā? Parādiet, ka jums tas rūp un jūs vēlaties redzēt uzlabojumus — runājiet ar savu iemīļoto veikalu vai restorānu.
- Izmēģiniet ko jaunu! Pērkot dažādas zivis, jūs mazināt spiedienu uz populārām un pārzvejotām zivju sugām.
- Zivju stendos nepārtraukti uzrodas jaunas zivju sugas un nosaukumi. Pajautājiet zivju zinātnisko nosaukumu, no kurienes tās piegādātas un vai to nozveja vai audzēšana ir ilgtspējīga.
- Izvairieties no dziļūdens zivju iegādes! Šīs zivis aug lēni, tādēļ tās ir īpaši jutīgas pret pārzveju.
- Nepērciet zivis un vēžus, kuri ir mazāki par minimālo pieļaujamo izmēru!
- Jautājiet pārdevējiem, bet neļaujiet sevi apmānīt, ja neiegūstat apmierinošas atbildes! Uzdrošinoties jautāt, jūs palīdzat palielināt interesi un sekmēt attīstību ilgtspējīgas zvejas un zivju audzēšanas virzienā.

SEKOJĪET KRĀSĀM UN ATRODIET PAREIZĀS ZIVIS!

SARKANS = NEPĒRCIET!

Izvairieties no šo zivju un jūras velšu iegādes, jo to zveja vai audzēšana nav ilgtspējīga un kaitē apkārtējai videi un tur dzīvojošajiem dzīvajiem organismiem.

DZELTENS = UZMANĪGI!

Pirms piršanas padomājiet! Ir neskaidrības par šo zivju nozveju un audzēšanas metodēm.

ZALŠ = ĒDIET UZ VESELĪBU!

Labākā izvēle! Ir pietiekami daudz resursu, nozveja un audzēšana tiek veikta ar ilgtspējīgām metodēm. Visas zivis un jūras veltes, kas ir sertificētas saskaņā ar MSC, ASC un KRAV, atrodas zaļajā sarakstā!

Akv. – audzētava, **Sav.** – savvaļa, **LV** – Latvija

D-Am. – Dienvidamerika

MSC – sertificēts, ilgtspējīgi iegūts jūras produkts

ASC – sertificēts, ilgtspējīgi audzēts jūras produkts

FAO – pasaules zvejas rajoni, vairāk: www.fao.org

NEPĒRCIET!

Akmegplekste / āte

Aļaskas pollaks / Mintajs (FAO 67)

Arktikas palija (Skandināvija)

Asaris (LV, Rīgas līcis, FAO 27.3, <19cm)

Atlantijas / Grenlandes paltuss (FAO 21, 27, 67)

Baltspuru / garspuru tunzivs (āķu jedas, tīkli; Vidusjūra)

Brosme (traļi)

Dzeltenspuru tunzivs (tīkli, āķu jedas, riņķvadi)

Ēdamais krabis (traļi)

Galvkāji (traļi, tīkli)

Haizivis un rajas

Jūras līdaka (traļi; FAO 27.1)

Jūras mēle un mazmutes plekste (traļi; FAO 27)

Jūras zeltplekste (traļi, FAO 27, 27.4; FAO 27.3 un < 25cm)

Jūras velns / makšķerniekzivs

Kamčatkas krabis (Beringa j., Krievija)

Lasis (FAO 27, 27.3; D-Am. akv.)

Līdaka (<50cm)

Makrele/skumbrija (Vidusjūra, FAO 27)

Makruroni

Menca (FAO 21, 27, 27.3; Norvēģija; <35cm; traļi)

Merlūza

Merlūza / heks (Vidusjūra; traļi, FAO 27)

Norvēģijas omārs (traļi)

Omārs (FAO 27.4, Norvēģija)

Pangasija / svitrainais sams (akv. Āzijā)

Pikša (FAO 21, 27; traļi, tīkls, FAO 27.1, 27.3.a, 27.4)

Platspīļu un šaurspīļu vēži (<10cm)

Plekste/bute (traļi, FAO 27.3.a, 27.4; LV un < 21cm)

Saida

(traļi, FAO 27, 27.1, 27.3.a, 27.4, 27.5)

Sarkanāsari un sarkanā plekste

Sīga (Botnijas līcis)

Svitrainā tunzivs

(āķu jedas, tīkli vai Atlantijas okeāns)

Taimiņš (sav.)

Tilapija (akv. D-Am., Āzija, Ēģipte)

Tropu garnele

Varavīksnes forele (akv. D-Am. vai sav.)

Vilkzivs un Zaķzivs / jūras zaķis

Zandarts (FAO 27.3)

Ziemeļu garnele (FAO 21, 27, 27.3.a, 27.4)

Zilā mīdija, austere

un ķemmišgliemene

Zilās un garastes tunzivs

Zobenzivs (siltās jūras)

Zutis (akv., sav.)

UZMANĪGI!

Akmegplekste / āte (akv.; tīkli, FAO 27.4)

Aļaskas pollaks / mintajs (Beringa j.; Ohotskas j., velkamie vadi)

Atsoņkāji (murdi; Maroka)

Austere (vāktas ar rokām, FAO 27.4, 27.3.a.20)

Baltspuru / garspuru tunzivs (makšķere, FAO 21, 27, 57, 58, 61, 67)

Brētiņa (FAO 27.3.a)

Brosme (āķu jedas, FAO 27)

Dzeltenspuru tunzivs (makšķere, Indijas / Atlantijas okeāns)

Ēdamais krabis

(murdi, FAO 27, Vidusjūra)

Garastes tunzivs (rokas makšķere, Taizeme)

Grenlandes paltuss (akv.; tīkli, āķu jedas FAO 27.1, Grenlande; tīkli, FAO 27.5; traļi FAO 67)

Jūras līdaka (āķu jedas, tīkli, FAO 27)

Jūras mēle (tīkli, FAO 27.4; FAO 27.3, 27.3.a)

Jūras zeltplekste (tīkli, FAO 27; FAO 27.3, Islande, Norvēģu j., > 25cm)

Jūrasvelns / makšķerniekzivs (Islande; tīkli, Ķeltu j.)

Kalmāri (makšķere, FAO 21, 27; selektīvais riņķvads, Atlantijas / Klusais okeāns)

Kamčatkas krabis (murdi, Norvēģija)

Lasis

(FAO 21, sav. Kanāda, akv. Norvēģija)

Līdaka (LV ezeri, >50cm)

Makrele / skumbrija (tīkli, riņķvadi, selektīvais tralis, FAO 27; FAO 21)

Mazmutes plekste (tīkli, FAO 27)

Merlūza / heks (tīkli, āķu jedas, FAO 27)

Norvēģijas omārs (selektīvais tralis, FAO 27.3.a, Norvēģija)

Omārs

(murdi; Hom. americanus: FAO 27, Vidusjūra; Hom. gammarus: Zviedrija)

Pikša (FAO 27.5)

Repsis (LV ezeri)

Saldūdens vēži (akv., Turcija, Ķīna; LV sav. plat- / šaurspīļu vēži)

Sarkanāsari (Sebastes mentella: selektīvais tralis, FAO 27.4)

Sarkanā plekste (FAO 27.5)

Silķe / renģe (tīkli, Botnijas līcis; riņķvadi, Kanāda)

Sīga (FAO 27.3, Rīgas līcis)

Taimiņš (akv., Ziemeļeiropa)

Varavīksnes forele / Arktikas palija (akv., Ziemeļeiropa)

Vēdzele (makšķere, upes)

Vilkzivs (FAO 27.5)

Zandarts (LV ezeri)

Ziemeļu garnele (FAO 27.1, Norvēģijas dienvidi)

Zilā tunzivs (selektīvais riņķvadi, FAO 27, Vidusjūra)

Zobenzivs (āķu jedas, Dienvidāfrika)

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Arktikas palija (akv., Islande, Austrija)

Asaris (LV, FAO 27.3, 28.1, >19cm)

Atsoņkāji (murdi, FAO 27, Vidusjūra; makšķere, FAO 41)

Atlantijas paltuss (akv. recirkulācijas sistēmā)

Atlantijas / Grenlandes paltuss (MSC)

Austere (akv., FAO 21, Ziemeļeiropa)

Brētiņa (FAO 27, 27.4; FAO 27.3)

Ēdamais krabis

(murdi, Zviedrija)

Jūras zeltplekste (tīkli, FAO 27.4)

Kalmāri (makšķere, Klusais okeāns)

Kamčatkas krabis (murdi, Aļaska)

Ķemmišgliemene (vāktas ar rokām, FAO 27)

Lasis (Tālie austrumi, Klusā okeāna ziemeļi)

Līdaka (akv., mākslīga pavairošana)

Makrele / skumbrija (jedas, FAO 27)

Makruroni (FAO 81)

Menca (jedas, zaunu tīkli, FAO 27.1, 27.4)

Norvēģijas omārs (murdi, FAO 27.3.a, 27.4)

Pangasija / svitrainais sams (ASC)

Pikša (āķu jedas, FAO 27.3.a.20, FAO 27.4, 27.1, Norvēģija; tīkli 27.1)

Plekste / bute (tīkli, FAO 27.3.a.20; traļi, velkamie vadi, FAO 27.3, Rīgas līcis, >21cm)

Saida (āķu jedas, tīkli, Islande; riņķvadi, FAO 27.1)

Saldūdens vēži (murdi, Spānija vai akv. ASV; LV akv.)

Silķe / renģe (ASV; FAO 27, 27.3, Rīgas līcis)

Taimiņš (akv. Austrija)

Tunzivs (ASC; makšķere, Klusais okeāns)

Varavīksnes forele (akv. Dānija)

Vēdzele (dīķi, ezeri, kur mākslīgi pavairota)

Zandarts (LV ezeri, pavairošana)

Zilā mīdija (vāktas ar rokām)

Zobenzivs (harpūnas, ASV, Kanāda)